

Olsztyn, 12 maja 2025 r.

SO-III.431.3.2025

**Pan
Robert Jan Szewczyk
Prezydent Olsztyna**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę problemową przeprowadzono w Urzędzie Miasta Olsztyna (NIP 7390504751, REGON 000594169) z siedzibą przy Placu Jana Pawła II 1, 10-101 Olsztyn, w którym mieści się Urząd Stanu Cywilnego w Olsztynie.

W okresie objętym kontrolą funkcję Prezydenta Olsztyna – kierownika jednostki kontrolowanej pełnili:

- Pan Piotr Władysław Grzymowicz (od 9 marca 2009 r. do 7 maja 2024 r.),
- Pan Robert Jan Szewczyk (od 7 maja 2024 r. do chwili obecnej).

Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie od stycznia 2023 r. jest Pani Magdalena Bauer-Rojna (poprzednio na stanowisku Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie). W okresie objętym kontrolą na stanowisku Zastępcy Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie zatrudnione były: Pani Jolanta Skrycka (do 10 kwietnia 2024 r.), Pani Magda Heliak oraz Pani Agnieszka Nawotczyńska. Wymienione osoby spełniają wymogi dotyczące wykształcenia i stażu pracy w administracji publicznej określone w art. 8 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego.

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- Anna Chojnowska – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 4/2025 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr WK-IV.0030.104.2025 z 6

lutego 2025 r. wydanego przez Dyrektora Wydziału Kontroli z upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego;

- Maciej Jurzyński – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, posługujący się legitymacją służbową nr 7/2025 wydaną przez Dyrektora Generalnego ww. Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr WK-IV.0030.103.2025 z 6 lutego 2025 r. wydanego przez Dyrektora Wydziału Kontroli z upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego.

Kontrolę rozpoczęto 18 lutego, a zakończono 2 kwietnia 2025 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod numerem 1/2025.

Kontrola obejmowała wykonywanie przez Urząd Stanu Cywilnego w Olsztynie w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w obszarze zmiany imion i nazwisk.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2025 r. poz. 428) w związku z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1988 ze zm.).

Ustalenia kontrolne zostały dokonane w oparciu o analizę oryginałów akt spraw wytypowanych do kontroli (dokumenty wypożyczone przez jednostkę kontrolowaną na czas czynności kontrolnych), uwierzytelnionej elektronicznie dokumentacji przekazanej przez Urząd Stanu Cywilnego w Olsztynie, zapisów w rejestrze stanu cywilnego, rejestrze PESEL oraz wyjaśnień Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie.

Kontrola obejmowała ocenę spełnienia wymogów określonych w ustawie z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska – dalej u.z.i.n., jak również prawidłowość stosowania procedury administracyjnej określonej w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 572) – dalej k.p.a. Kontrola obejmowała również ocenę prawidłowości rejestracji zmian wynikających z wydanych w zakresie zmiany imienia i nazwiska decyzji w rejestrze stanu cywilnego (BUSC) oraz rejestrze PESEL.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Miasta Olsztyna określonym zarządzeniem nr 242 Prezydenta Olsztyna z dnia 2 lipca 2024 r. Urząd Stanu Cywilnego nadzorowany jest bezpośrednio przez Sekretarza Miasta.

W okresie objętym kontrolą sprawy zmiany imion i nazwisk prowadził wyłącznie Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie, Pani Magdalena Bauer-Rojna.

W kontrolowanym okresie Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie wydał 174 decyzje administracyjne dotyczące zmiany imienia lub nazwiska. Kontroli poddano 50 spraw, z których 49 zakończono wydaniem decyzji zgodnych z żądaniem wnioskodawców, a jedna sprawa była toku (nr USC.5355.50.2024).

Na podstawie badanej próby ustalono, że w skontrolowanych przypadkach, w myśl art. 2 pkt 1 u.z.i.n., wnioski złożyli obywatele polscy. Większość wniosków została złożona osobiście w siedzibie USC w Olsztynie, kilka z nich za granicą za pośrednictwem polskich konsulatów.

Zgodnie z przepisem art. 11 ust. 3 u.z.i.n., w przypadku wniosków składanych osobiście wnioskodawca przedstawiał do wglądu dokument stwierdzający tożsamość. Okoliczność ta nie wynika jednak z akt sprawy, a ze złożonych przez Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie wyjaśnień.

Wniesione podania zawierały zazwyczaj większość wymaganych art. 11 u.z.i.n. informacji.

Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie pobierał od wnioskodawców pisemne oświadczenia, że w tej samej sprawie nie złożyli wcześniej wniosku do innego kierownika urzędu stanu cywilnego lub nie została wydana już decyzja odmowna.

Ustalono też, że decyzje odbierane były bezpośrednio w siedzibie USC w Olsztynie, z wyjątkiem tych spraw, w których wnioski złożone zostały za pośrednictwem polskich konsulów za granicą – decyzje doręczano wówczas za ich pośrednictwem.

We wszystkich sprawach opłata skarbową za zmianę imienia/nazwiska została ustalona i pobrana zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o opłacie skarbowej oraz zgodnie z częścią I ust. 7 wykazu przedmiotów opłaty skarbowej, stawki tej opłaty oraz zwolnienia, stanowiącej załącznik do ww. ustawy (z wyjątkiem wniosków złożonych za pośrednictwem polskich konsulów).

Wnioskodawca był pouczany, że dzień złożenia wniosku jest dniem wszczęcia postępowania administracyjnego w przedmiotowej sprawie zgodnie z art. 61 § 4 k.p.a. Informacja w tym zakresie została zamieszczona w oświadczeniu, które składał wnioskodawca wskazując, że w tej samej sprawie nie złożył wcześniej wniosku do innego kierownika urzędu stanu

cywilnego lub nie została wydana już decyzja odmowna.

Decyzje w sprawach zmiany imienia/nazwiska były najczęściej wydawane z zachowaniem terminu określonego w art. 35 k.p.a., poza sprawami nr USC.5355.146.2024 (decyzja wydana 29 dni po terminie), USC.5355.72.2024 decyzja wydana 3 dni po terminie miesięcznym (sprawy nieskomplikowane). W sprawach tych kierownik USC nie zrealizował obowiązku informacyjnego wynikającego z art. 36 k.p.a.

Wydane w sprawach decyzje administracyjne spełniały wymogi określone w art. 107 § 1 k.p.a. We wszystkich sprawach zgodnie z art. 107 § 4 k.p.a. odstąpiono od sformułowania uzasadnienia decyzji, ponieważ uwzględniały w całości żądania stron. Ponadto w decyzji wnioskodawca każdorazowo był pouczany o możliwości wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie. Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie w wydanych decyzjach uwzględnił obowiązujący przepis art. 12 ust. 2 u.z.i.n., który stanowi, że wydana decyzja o zmianie imienia bądź nazwiska podlega natychmiastowemu wykonaniu.

W sprawach, w których wnioskodawcy odebrali decyzje osobiście w siedzibie USC w Olsztynie, fakt ten został potwierdzony na egzemplarzu decyzji znajdującym się w aktach sprawy, na którym wnioskodawca złożył podpis oraz wskazał datę odbioru decyzji. Zgodnie z art. 66a § 1 k.p.a. do wszystkich spraw założono i zaktualizowano metryki spraw.

Kierownik USC w Olsztynie o dokonanych zmianach imienia/nazwiska każdorazowo zawiadomił kierownika urzędu stanu cywilnego właściwego do dołączenia wzmianki do aktu urodzenia lub małżeństwa. Zmiany imienia/nazwiska wynikające z wydanych przez kierownika USC w Olsztynie decyzji podanych kontroli zostały odzwierciedlone w aktach stanu cywilnego oraz rejestrze PESEL.

Jednocześnie w toku kontroli ujawniono następujące nieprawidłowości lub uchybienia:

- 1) W 33 na 50 zbadanych spraw wnioski o zmianę imienia/nazwiska nie zawierały wszystkich danych wymaganych art. 11 u.z.i.n., np. informacji dotyczących nazwiska rodzowego osoby, której zmiana dotyczy, wskazania kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia lub małżeństwa (32 sprawy nr USC.5355. 14, 20, 22, 36, 39, 42, 45, 53, 69, 79, 90, 96, 101, 106, 111, 118, 127, 131, 133, 134, 139, 141, 146, 147, 150, 153, 158, 160, 163, 170, 173, 175), numeru PESEL (3 sprawy nr USC.5355. 69, 130, 133) lub adresu do korespondencji wnioskodawcy (sprawa nr USC.5355.139.2024 – wniosek zawiera adres zameldowania na pobyt stały i czasowy, ale nie zawiera wskazania adresu do korespondencji) – **uchybienie**.

- 2) W aktach spraw o zmianę imienia lub nazwiska, w których wnioski składane były osobiście w siedzibie USC, nie odnotowano informacji o sposobie ustalenia tożsamości wnioskodawcy składającego wniosek. Z art. 11 ust. 3 u.z.i.n. wynika, że w przypadku, gdy wniosek o zmianę imienia lub nazwiska jest składany osobiście, wnioskodawca przedstawia do wglądu dokument stwierdzający tożsamość. Kierownik USC powinien zatem odnotować ten fakt w aktach sprawy na wniosku lub w formie odrębnej notatki – **uchybiecie**.
- 3) W sprawach, w których wnioski składano osobiście w siedzibie USC w Olsztynie oświadczenia wnioskodawców, że w tej samej sprawie nie złożyli wcześniej wniosku do innego kierownika urzędu stanu cywilnego lub nie została wydana już decyzja odmowna, składane były na odrębnym dokumencie załączonym do sprawy - nie był to element wniosku zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 6 u.z.i.n. – **uchybiecie**.
- 4) W przypadku rozpatrywania spraw w zakresie zmiany imienia/nazwiska, nie dokonywano uzupełnienia brakujących danych wnioskodawcy zawartych w rejestrze PESEL, w zakresie numerów PESEL rodziców i kraju urodzenia (akty sporządzone przez USC Olsztyn) lub nie przekazywano zlecenia w tym zakresie do właściwego USC (sprawy nr USC.5355.134.2024, USC.5355.153.2024) – **uchybiecie**.
- 5) W sprawie nr USC.5355.158.2024 w podstawie prawnej decyzji nie podano pkt 2 art. 4 ust.1 u.z.i.n., a jedynie art. 4 ust. 1. – **uchybiecie**.
- 6) W sprawach dotyczących małoletnich rodzice (wnioskodawcy) nie składali oświadczenia, że są przedstawicielami ustawowymi dziecka i nie zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej – **uchybiecie**.
- 7) W sprawie nr USC.5355.20.2024 organ przedwcześnie dokonał zmiany imienia i nazwiska wnioskodawcy, gdyż nie wyjaśnił zasadności żądania oraz powodów jego niezgodności z danymi wynikającymi z dokumentu potwierdzającego zmianę płci oraz imienia i nazwiska dokonanej za granicą, w kraju aktualnego miejsca zamieszkania wnioskodawcy (**nieprawidłowość**). Kierownik USC wyjaśnił, że w tej sprawie wnioskodawca „był zdeterminowany do zmiany imienia i nazwiska tak by wskazywało ono na płeć żeńską. Zgodnie z polskim prawem kierownik USC nie może zmienić bez zmiany płci mężczyźnie imienia oraz nazwiska na *stricte* żeńskie. W świetle polskiego prawa (...) na chwilę złożenia wniosku był mężczyzną. W chwili przyjmowania wniosku i rozstrzygnięcia Kierownik USC nie wiedział czy strona złożyła do sądu wniosek o uznanie za skuteczne na terenie RP rozstrzygnięcia zagranicznego organu o zmianie płci, imienia i nazwiska osoby”. W tej sytuacji organ powinien był wstrzymać się

z wydaniem decyzji oraz wyjaśnić tę kwestię przy udziale strony postępowania. Nadmienić należy, że 3 miesiące później organ działając na wniosek strony uchylił w trybie art. 155 k.p.a. decyzję zmieniającą imię i nazwisko. We wniosku o uchylenie tej decyzji strona przyznała, że wniosek o zmianę został złożony przez nią „zbyt pochopnie”. Skutkiem nieprawidłowości była przedwczesna zmiana zarówno imienia, jaki i nazwiska wnioskodawcy.

- 8) W sprawie nr USC.5355.62.2024 organ uwzględnił żądanie wnioskodawczynie dotyczące zmiany nazwiska na słowo pochodzące z języka angielskiego (będące, jak twierdziła, jej pseudonimem, pod którym funkcjonuje od kilku miesięcy), ale nie wykazała ona ważnych powodów zmiany nazwiska zgodnie z żądaniem **(nieprawidłowość)**. Kierownik USC wskazał, że przychylając się do wniosku wziął pod uwagę „trudną historię życia” wnioskodawczynie oraz załączone zaświadczenie o korzystaniu przez nią z psychoterapii indywidualnej, jaki i determinację do zmiany swojego życia i zamknięcia „bolesnego rozdziału”. W ocenie zespołu kontrolnego wnioskodawczynie nie wykazała jednak, że pseudonim (będący słowem z języka obcego), jest trwałym elementem jej tożsamości i że posługuje się nim jako nazwiskiem od dłuższego czasu w stosunkach oficjalnych. Ponadto organ nie wyjaśnił (np. poprzez zasięgnięcie opinii Rady Języka Polskiego), czy słowo, które strona wybrała na nowe nazwisko, może pełnić rolę nazwiska zgodnie z zasadami języka polskiego. Skutkiem była przedwczesna zmiana nazwiska wnioskodawczynie.
- 9) W sprawie nr USC.5355.101.2024 w danych wnioskodawcy w rejestrze PESEL nie uzupełniono historii zmian nazwiska/nazwiska rodowego **(nieprawidłowość)**. Z art. 10 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 10 ust. 6 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności wynika, że rejestracji zmiany danych w zakresie wynikającym z decyzji o zmianie imienia lub nazwiska dokonuje kierownik urzędu stanu cywilnego, który wydał decyzję. Rejestrując zmianę imienia lub nazwiska należy podać datę zmiany danych oraz oznaczenie organu, z którego działania wynika dokonana zmiana, a dotychczasowych danych nie usuwa się z rejestru. W rejestrze powinna być zatem odnotowana historia zmiany nazwiska i jej podstawa, a nie tylko aktualne brzmienie nazwiska wynikające z wydanej decyzji. Skutkiem nieprawidłowości była niekompletność danych w rejestrze PESEL. Kierownik USC nie wyjaśnił przyczyn braku danych w powyższym zakresie. W trakcie kontroli brakujące dane zostały uzupełnione.

10) W sprawach nr USC.5355.72.2024 i USC.5355.101.2024, rejestrując zmiany nazwiska wnioskodawców w rejestrze PESEL organ nie usunął jednocześnie niezgodności w danych urodzenia – braku nazwiska rodowego ojca, oznaczenia organu sporządzającego akt, kraju urodzenia (**uchybie**). Z wyjaśnień do kontroli wynika, że kierownik USC do tej pory nie analizował kompletności rekordu PESEL osób podczas procedury dotyczącej zmiany imienia i nazwiska. Brakujące dane urodzenia zostały uzupełnione w rekordzie strony postępowania nr USC.5355.101.2024. W drugim przypadku niezgodności danych nie zostały usunięte.

11) W toku prowadzonych postępowań nie zastosowano lub naruszono przepisy procedury administracyjnej (nieprawidłowość), tj.:

- W toku postępowania administracyjnego strony nie były pouczone na piśmie o obowiązkach i uprawnieniach wynikających z przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, tj. m.in. o obowiązku zawiadomienia organu o zmianie adresu do doręczeń, sposobie i formie wnoszenia pism do organu oraz o możliwości wypowiedzenia się w sprawie przed wydaniem decyzji (art. 41 i 10 k.p.a.), co stanowiło naruszenie obowiązku informacyjnego względem stron wynikającego z art. 9 k.p.a. oraz zasady pisemności wyrażonej w art. 14 § 1a.
- W przypadku spraw, w których zmiana dotyczyła małoletnich decyzja adresowana była na obojga rodziców jednak w niektórych sprawach doręczana wyłącznie jednemu z nich - 4 sprawy nr USC.5355.111.2024, USC.5355.127.2024, USC.5355.133.2024, USC.5355.127.2024. Oznacza to, że w tych sprawach Kierownik Urzędu stanu Cywilnego w Olsztynie nie doręczył decyzji drugiemu z rodziców posiadającemu również pełnię praw rodzicielskich – czyli stronie postępowania, czym naruszył zasadę wyrażoną w art. 40. § 1 k.p.a. Kierownik USC w Olsztynie wyjaśnił, że traktował rodziców jako jedną stronę postępowania, gdyż rodzice razem składali wnioski o zmianę. Zauważyć należy, że każdy rodzic może działać samodzielnie jako przedstawiciel ustawowy dziecka, co wynika z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, więc jest odrębną stroną postępowania i powinien otrzymać decyzję. W tych sprawach nie ulega jednak wątpliwości, że rodzice byli zgodni co do wniosku, a o wydanej decyzji wiedział również rodzic, który nie otrzymał odrębnego egzemplarza decyzji.
- W sprawie nr USC.5355.14.2024 organ zmienił nazwisko i nazwisko rodowe wnioskodawcy na nazwisko, które – jak wynika z wniosku – nosiła jego babcia (przed zawarciem związku małżeńskiego). Jednak do wniosku nie załączono dokumentów potwierdzających powołaną okoliczność. Stanowiło to naruszenie zasady prawdy

Strona 7 z 12

obiektywnej wyrażonej w art. 7 i art. 77 § 1 k.p.a. i skutkowało rozstrzygnięciem sprawy na podstawie okoliczności, która nie została udowodniona. Z wyjaśnień kierownika USC wynika, że przyczyną nieprawidłowości było błędne uznanie jako dokumentu wystarczającego tłumaczenia na język polski przez tłumacza przysięgłego zaświadczenia wydanego przez władze białoruskie. Samo zaświadczenie nie zostało załączone do wniosku. Co więcej, dokument ten nie dowodził, że wskazana w nim kobieta posiadająca nazwisko rodowe, na które miała nastąpić zmiana nazwiska wnioskodawcy, była jego babcią.

- W sprawie nr USC.5355.122.2024 powołane we wniosku okoliczności uzasadniające zmianę na imię i nazwisko noszone zgodnie z przepisami prawa państwa, którego obywatelstwo strona również posiada, nie zostały utrwalone w aktach sprawy, np. w postaci uwierzytelnionej kopii paszportu zagranicznego. Stanowiło to naruszenie zasady pisemności postępowania wyrażonej w art. 14 § 1a zdanie pierwsze k.p.a. Zgodnie z powołanym przepisem, sprawy należy prowadzić i załatwiać na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej. Kierownik USC wyjaśnił, że podczas składania wniosku strona wylegitymowała się zagranicznym, szwedzkim paszportem, w którym były uwidocznione dane (imię i nazwisko), na które nastąpiła zmiana. Nie wyjaśnił, dlaczego do akt sprawy nie została złożona kopia okazanego dokumentu tożsamości. Skutkiem nieprawidłowości było wydanie rozstrzygnięcia na podstawie niekompletnej dokumentacji sprawy.
- W sprawie nr USC.5355.96.2024 organ przyjął pisemne oświadczenie od matki wnioskodawczyni, a nie przesłuchał jej w charakterze świadka. Stanowiło to naruszenie art. 75 § 1 i art. 83 § 3 k.p.a. Powołane przepisy rozpatrywane łącznie wskazują, że dowodem w sprawie może być wyłącznie zeznanie świadka złożone po uprzednim pouczeniu o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania. Przepisy k.p.a. nie dopuszczają jako dowodu oświadczenia świadka. Kierownik USC wyjaśnił, że „matka strony osobiście dostarczyła swoje oświadczenie, że córka posługuje się określonym nazwiskiem za granicą. Kierownik nie widział potrzeby sporządzania protokołu”. Skutkiem nieprawidłowości było oparcie ustaleń faktycznych na dokumencie, który nie stanowił dowodu w sprawie.
- W sprawach nr USC.5355.14.2024, USC.5355.30.2024, USC.5355.59.2024 i USC.5355.96.2024 organ uwzględnił podania (odpowiednio: uzupełnienie żądania wniosku, upoważnienie do odbioru decyzji udzielone członkowi rodziny, doprecyzowanie żądania, dostarczenie dowodów z dokumentów) wniesione przez wnioskodawców w toku postępowań na adres poczty elektronicznej organu, a więc

w formie niedopuszczalnej w świetle art. 63 § 1 zdanie trzecie k.p.a. Przepis ten stanowi, że: „Jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej, podania wniesione na adres poczty elektronicznej organu administracji publicznej pozostawia się bez rozpoznania”. Kierownik USC wyjaśnił, że uwzględnił pisma wniesione w formie „zwykłego” e-maila, ponieważ strony ww. postępowań na stałe zamieszkują za granicą. Należy jednak wskazać, że zamieszkiwanie strony poza granicami kraju nie jest okolicznością uzasadniającą odstąpienie od wymogów dotyczących wnoszenia podań do organu. Skutkiem nieprawidłowości było dokonanie czynności (wydanie decyzji lub jej doręczenie) na podstawie pism, które podlegały pozostawieniu bez rozpoznania i nie powinny wywołać żadnych skutków prawnych.

○ Decyzja w sprawie:

- nr USC.5355.79.2024 została doręczona stronie w siedzibie organu dopiero po miesiącu i 11 dniach od jej wydania. Kierownik USC wskazał, że „strona na stałe zamieszkuje za granicą” oraz, że „nie wyznaczyła pełnomocnika do doręczeń w kraju, a decyzję odebrała osobiście podczas kolejnej wizyty w Polsce”. Organ pominął jednak, że strona wskazała we wniosku adres do korespondencji w kraju.
- nr USC.5355.133.2024 z 08.10.2024 została doręczona matce dziecka dopiero 31 stycznia 2025 r. Decyzja nie została nadana pocztą i oczekiwała na odbiór osobisty w USC ponad 3 miesiące.
- nr USC.5355.156.2024 z 5 grudnia 2024 r. została nadana do Konsulatu RP w Hadze dopiero 31 grudnia 2024 r. tj. 26 dni po dacie jej wydania.

W powyższych przypadkach daty faktycznego doręczenia decyzji miały wpływ na termin załatwienia spraw wynikający z art. 35 k.p.a. oraz art. 12 § 1 k.p.a. (zasada szybkości działania organu). Skutkiem było pozostawanie organu w bezczynności w zakresie doręczenia decyzji i zapewnienia jej wejścia do obrotu prawnego.

- W sprawach nr USC.5355.146.2024 (decyzja wydana 29 dni po terminie miesięcznym), USC.5355.59.2024 (decyzja wydana 22 dni po terminie miesięcznym) oraz USC.5355.72.2024 (decyzja wydana 3 dni po terminie miesięcznym). Wymienione sprawy nie były szczególnie skomplikowane i powinny być załatwione w ciągu miesiąca od dnia wszczęcia postępowania. Jednocześnie kierownik USC nie zrealizował obowiązku wynikającego z art. 36 k.p.a. tj. nie zawiadomił stron o zmianie terminu załatwienia sprawy.
- W sprawie nr USC.5355.50.2024 postępowanie zostało wszczęte 20 marca 2024 r. i nie zostało zakończone przynajmniej do czasu udzielenia wyjaśnień do kontroli, czyli przez okres roku od jego wszczęcia. Zawiadomienie o wyznaczeniu nowego terminu

załatwienia sprawy w trybie art. 36 k.p.a. organ wystosował do strony przebywającej za granicą dopiero na początku lutego 2025 r. (w zawiadomieniu nie pouczył strony o prawie do wniesienia ponaglenia). W sprawie tej organ trafnie ocenił, że strona nie wykazała ważnych powodów uzasadniających zmianę imienia. Wezwanie do uzupełnienia wniosku w tym zakresie organ wystosował do strony, wyznaczając jej termin 30-dniowy na usunięcie braków (błędnie określone jako braki formalne), po miesiącu od wszczęcia postępowania. Dwa miesiące później kierownik USC przeprowadził ze stroną rozmowę telefoniczną udokumentowaną w formie adnotacji w aktach, podczas której zgodził się na przedłużenie terminu udzielenia przez stronę odpowiedzi na wezwanie aż do końca 2024 r. Sporządzona w aktach adnotacja nie wyjaśnia powodów wydłużenia terminu o ponad pół roku. Ponadto strona nie została zobligowana do złożenia pisma w tym zakresie i wyjaśnienia powodów swojego żądania. Wobec milczenia strony dalsze czynności procesowe organ podjął na początku lutego 2025 r. Na dzień udzielenia wyjaśnień do kontroli organ oczekiwał na odpowiedź konsula co do doręczenia stronie zawiadomienia z art. 10 § 1 i art. 36 k.p.a. Organ nie wyjaśnił, dlaczego działał w sprawie w istotnej części w sposób nieformalny i dlaczego wyraził zgodę (w rozmowie telefonicznej) na przedłużenie terminu do uzupełnienia wniosku o zmianę imienia o tak długi okres (ponad pół roku). W wyjaśnieniach do kontroli kierownik USC wskazał jedynie, że strona potrzebowała więcej czasu na zgromadzenie dowodów na potwierdzenie posługiwania się imieniem, na które miałyby nastąpić zmiana. Sposób działania organu skutkowało istotnym naruszeniem zasady szybkości i pisemności postępowania.

Za stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości i uchybienia odpowiada Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie, Pani Magdalena Bauer-Rojna.

Przyczyną powstałych nieprawidłowości i uchybień było niedostateczne stosowanie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Podkreślić trzeba, że ujawnione nieprawidłowości miały wpływ na szybkość prowadzonych spraw oraz kompletność akt, jednak nie na ostateczny wynik postępowań.

W toku kontroli Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Olsztynie, Pani Magdalena Bauer-Rojna wyjaśniła, że natłok spraw nie tylko z zakresu zmiany imienia i nazwiska nie pozwala niejednokrotnie na zajęcie się tymi sprawami od razu, a sytuacja kadry kierowniczej w USC w Olsztynie od jakiegoś czasu była i jest niestabilna. Ponadto w 2024 roku wzrosła o 100% liczba składanych wniosków w zakresie transkrypcji, w stosunku do lat poprzednich, która

jest bliska 1000 spraw. Wobec narastającej liczby wniosków różnego rodzaju, których załatwienie należy do wyłącznej kompetencji Kierownika lub Zastępcy, Kierownik nie miał możliwości prowadzenia rozbudowanych postępowań administracyjnych, dlatego też dopuszczał dowody bądź wyjaśnienia w formie e-mailowej, mając cały czas na uwadze dobrze pojęty interes strony. Kierownik USC wskazał, że niemniej jednak poczyni wszelkie starania, aby w przyszłości postępowania w sprawie zmiany imienia i nazwiska miały bardziej formalną formę i spełniały wszystkie wymagania wynikające z k.p.a.

Do ustaleń kontroli, przedstawionych kierownikowi jednostki kontrolowanej w projekcie wystąpienia pokontrolnego, nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

1. Przyjmowanie wniosków o zmianę imienia lub nazwiska zawierających wszystkie dane wymagane art. 11 u.z.i.n., w tym oświadczenie o tym, że wnioskodawca w tej samej sprawie nie złożył wcześniej wniosku do innego kierownika urzędu stanu cywilnego lub nie została wydana już decyzja odmowna.
2. Odnotowywanie w aktach sprawy, w formie notatki, informacji o dokumencie stanowiącym podstawę ustalenia tożsamości wnioskodawcy (dotyczy wniosków składanych osobiście w siedzibie USC w Olsztynie).
3. Każdorazowe weryfikowanie w rejestrze PESEL danych wnioskodawcy, a w przypadku stwierdzenia niezgodności lub braku wymaganych danych kierowanie zleceń do właściwych organów w celu uzupełnienia lub korekty danych w rekordzie.
4. Każdorazowe przyjmowanie od rodziców składających wniosek o zmianę imienia lub nazwiska oświadczeń o posiadaniu pełni praw rodzicielskich.
5. Wydawanie decyzji uwzględniającej wniosek o zmianę imienia lub nazwiska po wyjaśnieniu wszystkich pojawiających się wątpliwości co do zasadności żądania.
6. Prowadzenie postępowań administracyjnych w przedmiocie zmiany imienia lub nazwiska z uwzględnieniem wszystkich reguł Kodeksu postępowania administracyjnego oraz uwag zawartych w pkt 11 treści wystąpienia, m.in:
 - pouczanie na piśmie o obowiązkach i uprawnieniach wynikających z przepisów k.p.a., przede wszystkim o obowiązku zawiadomienia organu o zmianie adresu do doręczeń, sposobie i formie wnoszenia pism do organu oraz o możliwości wypowiedzenia się w sprawie przed wydaniem decyzji;
 - uwzględnianie w toku postępowania wyłącznie podań (żądań, wyjaśnień), które zostały złożone przez strony z zachowaniem wymogów formalnych oraz pozostawianie pism wniesionych na adres poczty elektronicznej organu bez rozpoznania;

- niezwłoczne doręczenie wydanych decyzji stronom, w przypadku małoletnich obojgu rodzicom;
- terminowe załatwianie spraw, a w przypadku niemożności załatwienia sprawy w ustawowym terminie stosowanie art. 36 k.p.a. i zawiadamianie stron o wyznaczeniu nowego terminu załatwienia sprawy;
- wyjaśnianie wątpliwości w sprawach z konsulatami za pośrednictwem pism doręczanych ePUAPem;
- dopuszczanie jako dowodu w sprawie wyłącznie zeznania świadka złożonego do protokołu po uprzednim pouczeniu o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania;
- wyczerpujące i rzetelne dokumentowanie okoliczności faktycznych oraz gromadzenie dowodów pozwalających na właściwe rozstrzygnięcie sprawy.

Proszę Pana Prezydenta o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie **21 dni** od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwagi i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej, od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Radosław Król